VK/1280/2024

Marika Rinnemaa

8.2.2024

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 94/2023 vp

Kirjallinen asiantuntijalausunto HE 94/2023 vp laeiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain muuttamisesta

Valtiokonttori toteaa, että hallituksen esitys koskee Valtiokonttorin osalta uusjakotoimituksiin liittyvän investointituen saajan maksettavaksi jäävän osuuden takaisinperintään liittyviä tehtäviä.

Valtiokonttori hoitaa keskitetysti suurinta osaa Suomen valtion rahoitustoimista. Valtiokonttori hallinnoi muun muassa muiden organisaatioiden myöntämiä lainoja, korkotukia ja valtiontakauksia. Uusjakotoimituksiin kohdistettu rahoitus on kuulunut osana tähän kokonaisuuteen vuodesta 2008 lähtien.

Valtiokonttorin tehtävän osalta sekä uusjakojen tukemisesta annettuun lakiin että eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annettuun lakiin (jäljempänä siirtolaki) ehdotetut muutokset ovat tarpeellisia Valtiokonttorin tehtävän ja toimivallan selkiyttämiseksi.

Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus uusjakoja koskevista päätöksistä on kirjattu ehdotettuun uusjakojen tukemisesta annettuun lakiin pääsääntöisesti hyvin. Valtiokonttori kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tukipäätöksen muuttamista koskevaan uusjakojen tukemisesta annetun lain 19 §:ään ei ole ehdotettu määräystä päätöksen toimittamisesta Valtiokonttorille. Tieto muuttuneesta lainasummasta on olennainen Valtiokonttorin perintätehtävän kannalta, joten päätöksen toimittamisesta on tarpeen säätää lain tasolla. Lain tasoinen kirjaus on tarpeellinen erityisesti, mikäli päätös sisältää tietoa, joka on salassa pidettävää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella.

Lakiin ehdotetaan otettavan määräykset siitä, että Valtiokonttori huolehtii normaalien takaisinperittävien osuuksien perimisen lisäksi myös yksittäistapauksissa takaisinmaksettavaksi määrättävän tuen takaisinperinnästä. Lisäys selventää nykytilaa, koska nykyisestä laista ei lainkaan ilmene, minkä tahon toimivaltaan perintätehtävä näissä tilanteissa kuuluisi. Käytännössä Valtiokonttori ei myöskään ole tällaisia kustannuksia perinyt takaisin, joten tältä osin tehtävä on uusi. Perinnästä huolehtiminen myös tältä osin soveltuu kuitenkin luontevasti Valtiokonttorin nykyiseen tehtäväkenttään.

Sekä normaali takaisinperittävä osuus että yksittäistapauksessa takaisinmaksettavaksi määrättävä osuus ovat suoraan ulosottokelpoisia eikä lakia ole

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

tarkoitus tältä osin muuttaa. Valtiokonttori pitää suoraa ulosottokelpoisuutta tärkeänä ja perusteltuna perintätehtävän sujuvan hoitamisen kannalta. Valtiokonttori kuitenkin esittää vielä harkittavaksi, pitäisikö tässä yhteydessä uusjakojen tukemisesta annetun lain 13 § 4 momentin sanamuotoa korjata teknisesti siten, että momentissa todettaisiin suora ulosottokelpoisuus. Nyt momentissa lukee, että ”osasuoritusten suorasta ulosottokelpoisuudesta ilman ulosottoperustetta säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa”. Kyseisessä laissa ei ole nimenomaisia määräyksiä uusjakojen tukemisesta annetun lain mukaisten osasuoritusten suorasta ulosottokelpoisuudesta. Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 3 § 2 momentin mukaan muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava on suoraan ulosottokelpoinen, jos lailla niin säädetään.

Myös siirtolakiin ehdotettu täsmennys on Valtiokonttorille tärkeä. Siirtolaissa määrätään Valtiokonttorin ja muiden lainoihin liittyvien viranomaisten välisestä toimivaltajaosta erilaisissa perintätehtävän hoitamiseen liittyvissä tilanteissa. Uusjakojen tukemisesta annettu laki on vuoden 2008 jälkeen muuttunut jo kertaalleen, mutta siirtolaissa viitataan edelleen vuonna 2008 sovellettuun vuoden 1981 lakiin (24/1981). Oikeustila on tältä osin ollut jo pitkään epäselvä, mutta tilanne korjaantuu ehdotetun lakimuutoksen myötä.

Valtiokonttori olisi toivonut, että lakiuudistuksessa olisi harkittu myös sitä, voisiko uusjakojen tukemisesta annetussa laissa säätää euromäärästä, jonka alittavilta osin mukauttamistoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voitaisiin jättää kokonaan määräämättä takaisin maksettavaksi tai perinnästä voitaisiin muuten luopua. Uusjakohankkeiden kustannusten suuruus vaihtelee hankkeittain. Kuuden viimeisimmän hankkeen keskimääräinen asiakaskohtainen kustannus on ollut noin 6.200 euroa, pienimmän yksittäisen lainan ollessa vain 25 euroa. Yksittäisessä esimerkkitilusjärjestelyssä, jossa lainoja oli yhteensä 58 kappaletta, alle sadan euron lainoja oli 13 kappaletta. Tällaisten euromääräisesti vähäisten saatavien periminen on usein hyvin kustannustehotonta, mikäli velallinen ei maksa velkaansa vapaaehtoisesti. Erityisesti kuolinpesien osalta vähäisten saatavien perintä aiheuttaa usein vain kustannuksia. Nimenomaisen perinnästä luopumiseen oikeuttavan säännöksen puuttuessa Valtiokonttorin tulee kaikissa tilanteissa periä aivan pienimmätkin saatavat.

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi